

Beden Eğitimi, Spor ve Oyunun Sosyalleşme Üzerine Etkisi

Emine ÖZTÜRK KARATAŞ¹, Buğra Çağatay SAVAŞ², Özgür KARATAŞ³

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, beden eğitimi, spor ve oyunun öğrencilerin sosyalleşmeleri üzerine olan etkilerini incelemektir.

Yöntem: Çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır.

Bulgular Gelişen teknolojiye bağlı olarak değişen dünyada gençlerin sosyalleşme düzeylerinin düşüklüğü en önemli sorunlardan biridir. Sporun, evrensel anlamda kaynaştırıcılığı ve birleştiriciliği dikkate alındığında en önemli sosyalleşme araçlarından biri olduğu görülmektedir. Beden eğitimi ve sporun, toplumsal yaşamın gereği olarak kişinin psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması yoluyla kişisel gelişiminin sağlanması başta olmak üzere birçok alanda gelişmesini ve sosyal hayatın gereklerini yerine getirebilmesi için gerekli becerilerin geliştirilmesinin sağlanması bakımından önemli bir etkiye sahip olduğu görülmüştür.

Sonuç: Sonuç olarak, beden eğitimi ve sporun bireyin davranışlarının olumlu yönde değiştirilmesinde etkili ve iyi bir sosyalleşme aracı olduğu söylenebilir. Beden eğitimi ve sporun özellikle eğitim ve öğretimde görevli paydaşlar tarafından öğrencilerin diğer kazanımları yanında sosyalleşmelerine de katkıda bulunan faktörlerden biri olduğu bilincinin idareci, öğretmen, veli ve öğrencilere yerleştirilmesine yönelik planlama ve uygulamaların müfredata dâhil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Beden Eğitimi, Spor, Oyun, Sosyalleşme.

ABSTRACT

The Effects of Physical Education, Sport and Game on Socialization

Purpose: The purpose of this study was to examine the effects of physical education, sport and game on socialization of students.

Method: The document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study.

Results: One of the most important problems is the low level of socialization of young people in the changing world depending on the developing technology. Considering the universal integration and unifying nature of sports, it is seen that it is one of the most important socialization tools. It has been observed that physical education and sports have an important effect in terms of ensuring the development of the necessary skills to fulfil the requirements of social life and development in many fields, especially the subjects of personal development by meeting the psychological and physical needs of the social life.

Conclusion: As a conclusion, it can be said that physical education and sports are effective and good socialization tools in changing the behaviour of individuals in a positive manner. The awareness that physical education and sports is one of the factors contributing to the socialization of students as well as their other gains, especially by the stakeholders in education and teaching, is recommended to include planning and practices in the curriculum for the placement of administrators, teachers, parents and students.

Keywords: Physical Education, Sports, Game, Socialization.

¹ İnönü Üniversitesi, Doktora Öğrencisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Malatya /TÜRKİYE eozturkkaratas@gmail.com, ORCID:0000-0002-4142-5369

² İnönü Üniversitesi, Doktora Öğrencisi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Özgür KARATAŞ³, ORCID.0000-0002-8698-6311

³ İnönü Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ozgur.karatas@inonu.edu.tr,ORCID:0000-0002-7863-2898

GİRİŞ

Çocukların sosyalleşmesi eğitimlerinin başlangıcından itibaren sosyal ilişkilerde deneyim kazanması, sosyal rollerinin geliştirilmesi ve daha ileri eğitime hazır olmalarının sağlanması, daha fazla başarının anahtarı olduğundan, özel dikkat gösterilmesi gereken bir konudur (Ivanova vd., 2020).

Çocukların doğasında var olan hareket becerilerini günümüz çocuklarının sokakta, bahçede oyun kültürünün kaybolmasıyla kullanamayıp sadece evde televizyon ve bilgisayar başında sanal ortamlarda atlayıp, koşması hareketsiz, monoton yaşam tarzını benimsedikleri bu zamanda okullarda yürütülen beden eğitimi dersleriyle her çocuğa minimum düzeyde de olsa ulaşabilmekte çocukları gerçek yaşamdaki beceri, hareket, duygu ve oyunlarla buluşturma imkânı sağlamaktadır (Söğüt, 2019).

Spor, hem bireysel hem de takım olarak yapıldığında bireylerin kişisel becerilerini ortaya çıkardığı gibi grup içi birlik, beraberlik ve dayanışmayı sağladığından bireylerin sosyalleşmesinde önemli bir faktör olarak gösterilmektedir (Kılıç ve Arslan, 2018).

Sosyal bir olgu olan spor insanın kendini bulmasında, yenilemesinde ve sağlıklı olmasında önemli bir rol oynamaktadır. Sporun özellikle sosyalleşme sürecindeki etkileri, bireyler ve toplumlar arasında dostluk ve kardeşlik sağlayarak dünya barışına olumlu katkılar sağlamaktadır (Özdiñç, 2005). Sporun farklı din, dil, ırk ve ideolojilerdeki insanları kaynaştıracığı, insanlar arasında bir bütünlük sağlayacağı ve toplumsal barışa katkı sağlayacağı belirtilmiştir (Filiz, 2010).

Sosyalleşme, belirli bir grubun veya toplumun yaşam tarzının öğrenilmesi, aynı zamanda da karşılıklı bir etkileşim sürecidir. Bu öğrenme sürecinde toplumdaki kalıp davranışlar birey tarafından kişiselleştirilir ve sonuçta birey o topluma ya da gruba ait bir kimlik geliştirir. Ancak, burada önemle belirtilmesi gereken, sosyalleşme sadece kişinin standart bir davranış kalıbına uyarak şekillenmesi demek değildir (Şahan, 2008).

Bireyin diğer bireyler ile işbirliği ve etkileşimi sonunda bir toplumun yapma, duyma ve düşünme biçimlerini tanıma, öğrenme ve benimseme sürecine sosyalleşme denir. Birey, toplumsal yaşama katılmak için gerekli amaç, beceri ve davranış kalıplarını bu süreçte edinir (Kaplan ve Çetinkaya, 2014).

Spora dayalı fiziksel aktivite çocuk ve genç bireylerin iletişim becerilerinin güçlenmesinde ve sosyalleşmesinde en önemli araçlardan biridir. Spora dayalı fiziksel aktivitenin bireyin kişilik gelişiminde ve topluma adaptasyon sürecinde etkili olmuştur.

Fiziksel aktivite ve sporun, bireyin fiziksel, zihinsel, psikolojik, ruhsal ve sosyal gelişimi olumlu yönden etkilediği, stresten uzak durarak motivasyonu yüksek sağlıklı birer birey olmasında önemli katkılar sağladığı, fiziksel aktivite ve spora olan ilgi ne kadar yüksek olursa bireyin günlük yaşamında toplumsal kurallara uyumlu olması da o derece yüksek olacaktır (Yıldırım ve Bayrak, 2019).

Beden Eğitimi ve Spor Kavramları

Günümüzde beden eğitimi ve spor yetişmekte olan nesillerin temel kaynağı olan insanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimini amaç edinen ve genel eğitimin tamamlayıcısı ve ayrılmaz bir parçası olarak görülen bilinçli ve planlı faaliyetlerdir (Yıldırım ve Yetim, 1996).

Sporun ne olduğuna ilişkin olarak birçok tanım yapılmaktadır. Bu tanımların belirli kavramlara vurguda bulunduğu görülmektedir. Bu kavramlar arasında üzerinde uzlaşılan belirlenmiş kurallara sahip olma, genellikle rekabete dayalı olma, bireysel ve kolektif olarak yapılma ve genellikle rekabete dayalı fiziksel aktivite aktiviteleri içermeye sayılabilir. Bu özellikleri sporu bireysel bir aktivite olmaktan çıkarmakta ve kültürel bir faaliyete dönüştürmektedir. Bu anlamıyla spor sosyal hayat alanında şekillenen, kültürel aktivitelerin toplamını oluşturmaktadır. Kısaca spor kuralları belirlenmiş kültürel bir aktiviteleri ifade eder (Beşirli, 2016).

Beden eğitimi ve spor arasındaki fark kısaca; beden eğitimi, bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi için yapılan hareketler bütünü iken, sporun ise bireyin beden ve ruh sağlığının gelişmesi yanında belli kurallara göre rekabet ölçüleri içinde mücadele etme, yarışma ve üstün gelme amacını da içermesidir (Öztürk Kuter ve Kuter, 2012).

Beden Eğitimi ve Sporun Faydaları

Beden eğitimi ve spor, olumlu kişilik özelliklerinin kazanılmasını, insan ilişkilerinde daha sosyal ve etkili iletişim sahibi olunmasını sağlar. Beden eğitimi ve spor dersinin akademik başarıyı engellediği düşüncesinin aksine planlı ve amaçlı olarak yapılan egzersiz çalışmalarının öğrencilerin sosyal ve bilişsel gelişimini olumlu anlamda geliştirdiği buna bağlı olarak da öğrencinin akademik başarısını arttırdığı konusunda öğrenciler ve veliler bilinçlendirilmeli, sportif etkinliklere katılım hususunda öğrencileri desteklemeleri için velilere yönelik teşvik edici çalışmalar yapılmalıdır (Aras ve Asma, 2020).

Spor; bedene ve ruha hitap eden sosyal bir davranıştır. Sporun sosyal fonksiyonları şu şekilde özetlenebilir:

- İnsanın sağlıklı, mutlu ve güçlü olmasını sağlar.
- Sosyal ve kültürel zevkler ve duyarlılıklar kazandırır.
- Boş zamanların yararlı bir biçimde değerlendirilmesini sağlar.
- Arkadaşlık, liderlik, iş birliği, hoşgörü, takdir etme ve edilme özelliklerini kazandırır.
- İnsanın kendini kontrol etme, kendine ve başkalarına karşı saygı ve sevgiyi öğretir.
- Planlı ve ölçülü bir çalışma ve dinlenme alışkanlığı kazandırır.
- Sosyalleşmeyi ve sosyal sorumluluğu geliştirir.
- Kolektif çalışma alışkanlığı kazandırır.
- İş, görev ve mesleki sorumluluk kazandırır ve geliştirir.
- İnsanlar ve uluslar arasında dostluğu geliştirir ve sosyal kaynaşmayı sağlar.
- Sosyal statü kazandırır.
- Profesyonel anlamda yapıldığında ekonomik kazanç sağlar.
- Centilmenlik, dayanışma, risk alma, cesaret duygularını geliştirir.
- Mücadele ve rekabet gücünü artırır.
- İnsan ilişkilerini geliştirir.
- Yapıcı, yaratıcı ve üretici yetenekleri geliştirir.
- Kendine güven duygusunu artırır.
- Diplomasıyı, iç ve dış turizmi artırır.
- Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmada önemli bir rol oynar.
- Toplum bireyleri arasında aidiyet duygusunu geliştirir.
- İnsanın başarıya duygusunu canlandırır.
- Bireyin ruhundaki savaşçı, kavgacı enerjisi barışçı, dostane bir zemine çeker.
- İnsanın kişilikli ve iradeli olmasına katkı sağlar.
- İnsanın sınırsız ihtiraslarını köreltir (Yetim, 2000).

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden döküman analizi yöntemi tercih edilmiştir. Nitel araştırma, gözlem görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanmaktadır (Şimşek ve Yıldırım, 2003). Araştırmada ilk önce beden eğitimi, spor ve oyunun sosyalleşme üzerine olan

etkileri ile ilgili dokümanlara ulaşıldı ve orijinalliği kontrol edildi. Daha sonra ayrıntılı inceleme yapılarak araştırma ile alakalı yayınlar belirlendi. Belirlenen kriterlere göre ayrılan dokümanlar okunarak yorumlandı (Corbin ve Strauss, 2008).

BULGULAR

Sosyalleşme (Toplumsallaşma) Kavramı ve Özellikleri

Bireyin kişilik kazanarak belli bir toplumsal çevreye hazırlanması, topluma bütünleşmesi süreci, sosyalleşme olarak tanımlanır. Bireyler bir toplum içinde doğdukları için, içinde doğdukları topluma adaptasyonu, bu toplum içinde yaşamını sürdürebilmek için kendine özgü bilgi ve beceriler kazanarak, toplumun bir parçası olabilmesi; toplumsallaşmayı tanımlayan tüm süreçlerdir. İşte bu süreçler insanı biyolojik bir varlık olmaktan çıkarır ve toplumsal bir varlığa dönüştürür. Aynı zamanda bu süreç bireylerin toplumsal değer ve normları öğrenmesi, içselleştirmesi, içinde bulunduğu toplumun bir parçası olabilmesi için, tüm insani ve toplumsal değerleri kazanabilmesini anlamına da gelir (Altunay, 2015).o

Sosyalleşme, sosyal-kültürel şahsiyetin meydana gelmesidir; bilinçli veya bilinçsiz olarak devam eden bir eğitim süreci ile birlikte gençlik döneminin bitişi ile sınırlıdır. Ama hangi yaşta olursa olsun toplumda üstlenilen ve öğrenilen her yeni sosyal rol her yeni bir gruba katılma bir sosyalleşme sayılabilir; bu bakımdan sosyalleşme bütün hayat boyunca devam eden bir süreçtir. Meselâ, sanayileşmiş toplumlarda genellikle gençlik döneminin bitmesinden sonra gerçekleşen mesleğe girme yeni bir sosyalleşme safhası bir meslekî sosyalleşmedir. Bazı başka sosyologlar ise sosyalleşmeyi kişinin toplumda alacağı sosyal rollere uygun davranış kalıpları ve örneklerini öğrenmesi olarak alıyorlar. Diğer bir grup ise sosyal topluluğun nesilden nesile aktarılan kültürünün genç nesillere öğretilmesi ve benimsetilmesi olayına sosyalleşme diyorlar (Ergün,1994).

Sosyal gelişim, kişinin doğumdan yetişkin oluncaya kadar, başka insanlarla olan ilişkilerinin ve onlara karşı geliştirdiği bilgi ve duygular bütünü olarak ifade edilir. En önemli sosyalleşme araçları aile, oyun ve arkadaş grupları, okul, komşu, iş yeri, dernekler, politik gruplar, sanat faaliyetleri ve kitle iletişim araçlarıdır. Spor aktiviteleri de bu araçların içindedir (Tosun ve ark, 2017).

Sosyalleşme, insanların mensubu oldukları toplumların yaşam biçimine ait inançları, değerleri, davranışları ve normları kazanma sürecidir. Sosyalleşme sayesinde insan, toplumun ortaya koyduğu tavır ve hareket modellerini, kuralları, davranışları, değerleri, düşünme ve yaşayış biçimlerini öğrenmektedir. Böylece sosyalleşme, kişinin sosyal hayatla ve kültürle

bütünleşmesini ve içinde yaşadığı topluma uyum sağlamasını mümkün kılan mekanizmadır (Yetim, 2000).

Başka bir ifadeyle, toplumsallaşma zaman ve mekânla sınırlı belirli bir toplumda gerçekleşir. Bu doğrultuda, toplumsallaşma, insanın varoluşuyla ortaya çıkmış bir olgu olarak, ilkel toplumlardan günümüzün modern toplumlarına kadar her toplum için geçerliliğini korumaktadır. Çünkü biyolojik bir organizma olarak dünyaya gelen insan, toplumsallaşma süreciyle birlikte toplumun değerlerini, normlarını, bilgi birikimini özümseyerek onun bir üyesi haline gelmektedir. Bu süreç aracılığıyla birey toplumsal bir kimlik kazanmaktadır. Böylece insan, bireysel farklılıklarına rağmen toplumla bütünleşmeyi, toplumla uyumlu bir kimlik kazanmayı, toplumun kendine özgü belirlediği davranış ve düşünce kalıplarına uygun olarak hareket etmeyi öğrenmektedir (Çoştu, 2009).

Dört temel sosyalleşme aracıdan bahsetmek mümkündür. Bunlar; okul, aile, arkadaş grupları ve kitle iletişim araçlarıdır (Karaboğa, 2018).

Okul; öğrencilere sadece müfredat programındaki bilgileri aktarmak, oradaki amaçlar doğrultusunda bazı beceri, alışkanlık ve davranış kalıpları kazandırmakla sosyalleştirme görevini yapamaz. Elbette çocuklar farklı bilim alanlarındaki bazı pratik ve teorik bilgileri öğrenmek, becerileri kazanmak için okula gelirler. Ama bu bilgi ve becerileri öğrenirken, aileden ve diğer sosyal kurumlardan çok farklı bir yapıya sahip olan okul toplumu içinde yaşamayı da öğrenirler. Okullar, âdeta aile ortamı ile büyük sosyal kurumlar arasında bir geçiş toplumdur; belki aile kadar sıcak ve hoşgörülü değildir, ama içinde yaşadığımız toplumun diğer bazı kurum ve gruplarındaki kadar acımasız da değildir. Çocuklar, okulda kazandıkları birçok bilgi ve becerilerin yanı sıra aile fertlerinden başka yabancı çocukları, büyükleri ve yöneticileri de tanır. Farklı davranış şekilleri, farklı alışkanlıklar, gelenekler, değerlendirme teknikleri ile karşılaşır. Öğrenci arkadaşlarından, öğretmenlerden, okul yöneticilerinden, 50 memur ve hizmetlilerinden gelen bu tipik davranışlara yavaş yavaş alışır; okuldaki sosyal ilişkiler ağını, sosyal örgüyü öğrenirler. Bu onların daha sonra katılacakları yetişkinler toplumundaki örgüyü tanıma ve öğrenme şansları demek olur (Ergün,1994). Okul, bireylere birtakım bilgi, beceri, tutum ve değerler kazandırır. Bunun sonucunda da bireylerde gözlenebilen birtakım davranış değişiklikleri meydana gelir. Toplumda yaşayan insanların kişiliğine ve geleceğine okulda biçim kazandırılmakta; okul, bireylere ve bireylerden oluşan toplumlara yön vermektedir. Toplumsal yaşayışımız dolayısıyla toplumsal davranışlarımız, düşüncelerimiz, kişiliğimiz üzerinde okul kurumunun önemli bir etkisi vardır (Karaboğa, 2018).

Aile; bireyin sosyalleşmesini sağlayan ilk birim olarak çocuğun toplumsal hayata hazırlanmasında önemli bir rol oynar. Bireylerin en önemli sosyalleşme kazanımlarından biri olan dili ve temel davranışları aile kurumunda öğrenirler. Aile kurumundan sonra en önemli ikinci sosyalleşme aracını ise okul kurumu oluşturur (Karaboğa, 2018).

Aile ve okul, çocuğun ihtiyacı olan sosyalleşme mesajlarını seçerken genellikle çağın yaşayan, itibar edilen, kullanım değeri olan bilgi, beceri, değer ve davranışların kazandırılması perspektifinden hareket eder. Başka bir ifadeyle bir toplumdaki sosyalleşme sürecinin içeriğini toplumun/dönemin paradigmaları belirler. Bu bağlamda beceri boyutunda eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, problem çözme, karar verme, araştırma yapma, sosyal ve siyasal katılım, grupta çalışma, gözlem yapma, girişimcilik, iletişim ve empati kurma, bilgi teknolojilerini kullanma, değişim ve sürekliliği algılama, dili doğru, güzel ve etkili kullanma; değer boyutunda ise, adil olma, dürüstlük, barışseverlik, çalışkanlık, dayanışma, farklılıklara saygı, hak ve özgürlüklerini bilmek ve korumak, başkalarının haklarına saygı duyma, sorumluluklarının bilincinde olma, hoşgörülü olma, uzlaşmaya ve değişime açık olma, ön yargı ve ayrımcılıklarla mücadele, eşitlik, sevgi, doğal çevreye duyarlılık, vatanseverlik, yardımseverlik, kültürel mirasa duyarlılık gösterme gibi yeterliliklerin önem kazandığı görülür (Özpolat, 2010).

Arkadaş grupları; Aile ve okul gibi sosyalleşme ortamı sunan önemli sosyalleşme araçlarından biri de arkadaş gruplarıdır. Bireyler daha küçük yaştan itibaren arkadaş gruplarında çatışma, iş birliği, rekabet gibi deneyimleri yaşarlar ve beklentileri, arzuları ve yönelimleri doğrultusunda kendilerini özgürce ifade etmeyi öğrenirler (Karaboğa, 2018). Modern dünyada eğitimin en önemli hedefi, bireyi yetişkin rollerine hazırlamak, kendisini yönetebilme becerilerini geliştirmesine ve karşılaştığı riskli durumları çözebilmesine yardımcı olmaktır. Bu da ancak çocuğa bağımsız düşünme becerisi ve ahlâkî karakter kazandırmaktan geçer ki, arkadaş grubu, okul ortamında öğretmenden sonra bunu sağlayan önemli ortamlardan birisidir. Esasen küçük yaşlardan itibaren dostluk, işbirliği, rekabet, küsme, barışma, kavga gibi çeşitli sosyal davranış biçimleri, arkadaşlar arasında öğrenilir ve benimsenir. Çocuklar güvenilir, yakın bir arkadaşına sahip olmaktan dolayı mutluluk duyarken; en büyük üzüntülerinden birisi de böyle yakın bir arkadaşı kaybetmektir. Dolayısıyla adil, şefkat ve merhametli, iffetli, sabırlı, dürüst ve güvenilir erdemlere sahip arkadaşlar, çocukların ve gençlerin iyi ve sağlam karakterli olmasını sağlayacaktır (Öz, 2019).

Kitle İletişim Araçları; Yeni iletişim teknolojilerinin toplumsallaşma için en yetkin olarak kullanıldığı öğelerin başında gelir. Bireylerin bireysel ve toplumsal iletişim

ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulmuş olan bu yeni iletişim ortamları, paylaşım, ortak ilgi alanlarını keşfetme, yeni kişiler ile tanışma ve yeni ilişkiler kurabilme, var olan ilişkilerini ağ üzerinden sürdürebilme, gerektiğinde kişisel haberleşme ortamları oluşturabilme ve bu ortamların sürdürülebilirliğini sağlama, anlık bireylerarası iletişim ihtiyaçlarını karşılama gibi farklı işlevleri yerine getirebilme becerilerine sahiptir. Sosyal ağlar sayılan bu ve benzeri ihtiyaçların tamamını ya da bazılarını karşılayabilecek özellikler içerir. Sosyal ağlar güçlü yapıları ile bireylerin bir araya toplanabilecekleri, gruplar oluşturabilecekleri, çevrimiçi altyapıları hazırlayabilecekleri ve bu iletişim etkinliklerinin sürdürülebilirliğini destekleyebilecekleri bir yapı içinde tasarlanmıştır (Altunay, 2015). Yaşanan bu gelişmelerle birlikte; alışkanlıklar, düşünceler, duygular da değişerek; sanal yaşam, sanal davranış ve sanal kültür olarak adlandırılan kavramlar ortaya çıkmıştır. Bu çerçevede, sosyal yaşantıda meydana gelen değişimler, bireyleri yalnızlığa sürükleyerek; yabancılaşma ve yalnızlaşma sürecine götürmektedir. Sosyal ağlar, yüzyüze iletişimin yerini almadığı sürece, sosyal hayatı zenginleştirdiğinden söz edilebilir; ancak gerçek dünyadaki sosyal hayatın önüne geçtiğinde, sanal bir sosyal çevre ve sanal bir iletişim ile sınırlı kalınmaktadır. Zaman kısıtlılığından yakınan modern toplumlar açısından 'sosyal paylaşım ağları', bireylerin yeni sosyalleşme ortamları olarak en uygun mekanlar olarak düşünülmektedir (Karagülle ve Çaycı, 2011).

Sosyalleşmede Beden Eğitimi ve Spor

Toplumsallaşma sürecinde birey topluma ait değer ve normları sadece öğrenmez, aynı zamanda içselleştirir. İçinde bulunduğu toplumun genel norm davranış kalıpları hakkında fikir sahibi olur ve toplumun bir parçası olabilmek için gerekli davranış kalıpları hakkında fikir yürütmeye başlar. İşte bu nedenle bu süreç sadece bir öğrenme sürecine değil, aynı zamanda gerekli olan davranış kalıplarını içselleştirme ve bütünleşme sürecine karşılık gelir. Bu süreç toplum ve birey arasındaki kesintisiz bir etkileşim süreci ile süregider ve bireylerin ölümlerine dek devam eder. İnsanın doğumundan ölümüne kadar toplumsallaşan bir varlık olduğu savı da bu sürece dayanır. Toplumsallaşma bu nedenle yaşamın tüm evrelerini kapsar ve insan yaşadıkça bitmeyen bir süreç olarak devam eder (Altunay, 2015).

İnsanların en temel psikolojik ihtiyaçlarından olan sosyalleşme gereksinimini karşılamak zorunda olan insanlar, diğer bireylerle etkileşim halinde olmakta ve kişisel gelişimlerini artırmaktadırlar. Kendisini herhangi bir gruba ait hissedene ve sportif etkinlikler ile sosyalleşen bireylerin ortak karar alma, birlikte hareket etme, grup motivasyonunu destekleme, gruba liderlik etme gibi temel kişilik özelliklerinin farkına varması ve kendini tanıması kolaylaşmaktadır. Grup içerisinde etkin ve dışa dönük bir yapıya sahip olan

bireylerin, sosyalleşme aracılığıyla duygularını tanıması ve idare edebilmesi gibi yetenekleri kazanmasını sağlayan unsurların başında sportif etkinlikler gelmektedir (Koçyiğit vd., 2018).

Spor aktiviteleri esnasında kişilerin kendilerini mutlu ve huzurlu hissettikleri, sporla uğraşan bireylerin, sportif aktivite esnasında mutlu olma, rahatlama, kendini huzurlu hissetme, özgüven kazanma ve bu özgüven sayesinde sosyal yaşama daha iyi adapte olma, sorumluluk bilinci kazanma, toplum içindeki görevlerini yerine getirme gibi söylemleri şüphesiz uğraştıkları spor branşına olan ilgilerini göstermektedir. Bu durum bireylerin ilgilendikleri spor branşları sayesinde elde ettikleri olumlu kazanımların etkisini ortaya koymaktadır (Kılıç ve Arslan, 2018).

Günümüzde spor sadece insanların fiziki ve psikolojik açıdan güçlenmesi için sürdürülen bir faaliyetler bütünü olmaktan, daha ileri gitmiştir. Bununla birlikte spor, sorumluluk ve iş birliği eğilimi ile düzen sağlama kabiliyetini ortaya çıkararak kişinin sosyalleşmesine yardımcı olan önemli bir kurum olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyin sosyal yaşamı içerisinde, psiko-sosyal gelişimini desteleyerek bunu hızlandırmasına yardımcı olan faktörlerin başında spor yer almaktadır. Sporun kişilerin psiko-sosyal gelişiminde önemli bir yeri olduğu, insanların sosyal ve psikolojik bakımdan aktif kılmanın en kolay yolunun spordan geçtiği, birey sportif etkinliklere katılmakla, manevi yalnızlığın doğuşunu hazırlayan etkileri gidererek, iş hayatında görülen ve daha sonra genelleşerek sosyal hayata yansıyan, amaçsızlık ve monoton çalışma şartlarının doğurduğu kötümser ve bunalımlı tutumların giderilmesini en kolay spor yolu ile ortadan kaldırabilir (Küçük ve Koç, 2004).

Çocukların beden eğitimi ve spor aktivitelerine katılımı, büyük ölçüde anne-babalarının konuya olan bakış açısıyla ilgilidir. Ailelerin bu konudaki yaklaşımı çocuklarının bu aktivitelere katılıp katılmamaları noktasında neredeyse en belirleyici unsurdur. Bazı aileler beden eğitimi ve sporun çocuk gelişimi ve sosyalleşme süreci üzerindeki olumlu etkisinin bilincinde olup çocuklarının bu aktivitelere katılımını desteklemektedir (Güven ve Öncü, 2006). Gençlere verilen ders eğitiminin dışında onların sosyalleşmesini ve kişilik yapısının oluşmasında etken olan ilgili alanların yaratılması şarttır. Kapalı spor salonları, yüzme havuzu, eğlence alanları gibi alanlar gençlerin eğitim ve gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek alanlardan sadece bir kısmıdır (Kılıç ve Şener, 2013).

Özellikle beden eğitimi ve spor ile beraberinde oluşan sosyalleşme süreci, öğrencilerin içinde buldukları kritik dönemi kolay atlama ve hasar görmeden yapıcı olarak kişisel özelliklerinin şekillenmesine katkı sağlayacaktır. Öğrencilerin sosyal bağlarını geliştirmeleri ve

bu dönemi olumlu kullanmaları kişisel gelişimlerine katkı sağlaması açısından üzerinde özenle durulması gereken bir süreçtir (Söğüt, 2019).

Aynı zamanda sportif ve kültürel faaliyetler toplumda manevi bakımdan yalnızlığı da önlemektedir. Fert sportif etkinliklere katılmakla manevi yalnızlığın doğuşunu hazırlayan etkileri de giderilebilir. İş hayatında görülen ve daha sonra genelleşerek sosyal hayata yansıyan amaçsızlık ve monoton çalışma şartlarının doğurduğu kötümser ve bunalımlı tutumların giderilmesinde, spora veya diğer boş zaman faaliyetlerine ihtiyaç vardır. İnsan ilişkilerinin geliştirilmesinde bu faaliyetler, hem ferdi, hem sosyal açıdan etkili olmakta hem de sorumluluk ve iş birliği eğilimi ile düzen sağlama kabiliyetini ortaya çıkararak ferdin sosyalleşmesine katkıda bulunmaktadır. Ayrıca sportif ve kültürel aktiviteler, insan - toplum ilişkilerini geliştirdiği gibi toplumun yücelmesinde de, önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir (Ünlü, 1995; akt. Karacan Doğan ve Yetim, 2011)

Hacıcaferoğlu ve Sümer (2019)'e göre sporun gençlerin sosyalleşme problemlerinin ortadan kaldırılmasında veya geliştirmesinde yardımcı olacağı düşünüldüğünde; özellikle okul ortamlarında erken yaşta başlanılan spor ve/veya sportif etkinlik alışkanlıklarının kazandırılması için, eğitim ortamlarında spor yapma imkânları salon ve malzeme gibi unsurlar zenginleştirilmeli ve sportif dal sayıları arttırılmalıdır. Beden eğitimi ders programı uygulamalarında, öğrencilere sistemli spor yapma alışkanlığı kazandırılmalı, öğrenci beklentileri de düşünülerek uygulamaya konulmalı ve katılımın sadece erkek bireyler gibi dar bir çerçeveye sıkıştırılmamalı kadın öğrencilerinde bu takımlara yönlendirilmesi sağlanmalıdır. Ayrıca kamu spotları ile gençlerin ve ailelerinin spor ve sportif faaliyetler hakkında bilinç düzeyini arttırıcı bilgilendirme çalışmaları yapılmalı, halk eğitim ve/veya gençlik merkezlerinde yapılan sportif kursularının yaygınlığı ve kapsamı genişletilerek gençlerin farklı spor dallarıyla tanıştırmalarını sağlayıcı etkinlikler düzenlenmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Alan Yazın Çalışmaları

Keske Aksoy ve Gürsel (2017), “Beden Eğitimi Dersinde Bireysel ve Sosyal Sorumluluk Modeli Uygulaması: Bir Eylem Araştırması” isimli çalışmalarında Öğrencilerin beden eğitimi derslerine katılımı, rekabet, çatışma duygusu, umutsuzluk ve sevinç gibi durumları ders içinde yaşamalarını ve sonrasında kendi tepkilerini değerlendirebilmelerine fırsatlar sağlayacağını belirtmiştir.

Hekim (2016), 'Çocuklarda Beden Eğitimi, Spor ve Oyun Etkinliklerine Katılımın Kemik Gelişimi Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi' isimli çalışmasında günümüzde çocuklar arasında hareketsiz yaşam tarzının sürekli arttığı, hareketsiz yaşam tarzının çocuklarda bazı sağlık sorunlarına neden olduğu, ayrıca çocuklarda hareketsiz yaşam tarzının büyüme ve gelişimi de olumsuz yönde etkilediği, bu nedenle çocuklarda hareketsiz yaşam tarzının en aza indirilmesi önemli bir konu olarak karşımıza çıktığı, beden eğitimi, spor ve oyun etkinliklerine katılımın sağlık üzerine yararları olacağını belirtmiştir.

Şahan (2008), 'Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü' isimli çalışmasında spor aktiviteleri ile bireylere birlikte faaliyet yapabilme özelliği kazandırıldığı, birey rekabetçi bir yapı, çalışma disiplini, cesaret ve mücadele azmi kazandığı, kazanma ve kaybetmeyi kabullenmeyi, paylaşmayı, yardımlaşmayı, başkalarının görüş ve düşüncelerine saygı duymayı öğrendiği, birlikte çalışma sonucu bireyde sosyal sorumluluk duygusunun geliştiği ve sosyal sorumluluk duygusunun gelişmesi sonucu toplumda sosyalleşme süreci sağlanmış olduğunu belirtmiştir.

Akıncı (2007), 'Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin, Sosyalleşme Süreci ve Şahsiyetin Oluşmasında Katkısı' isimli çalışmasında öğrencilerin aktif spor yapmalarının kendilerine tarafsız olma davranışı kazandırdığı, sporda kazanılan başarı kendine olan güvenini arttırdığı, aktif spor yapmalarının yenilikleri denemekten korkmamayı öğrettiğini ve yeteneklerinin sınırlarını zorlamasını sağladığını, Öğrenciler, aktif spor yapmalarının başarısızlık karşısında yılmamayı ve başarıya ulaşmak için çalışma alışkanlığı kazandırdığını, kendilerine güvenip risk alarak, yerinde ve doğru kararlar almayı öğrettiği, sportif aktivitelerin kendilerini bencillikten uzaklaştırdığı konusunda görüş belirttikleri sonucuna ulaşmıştır.

Aydoğan vd. (2015), 'Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Spora İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi' isimli çalışmalarında spor doğumla birlikte erken yaşlardan itibaren çocuğun hayatına girmekte ve çocukların eğitilip geliştirilmesinde en uygun ve önemli eğitim yöntemi olarak kabul edilmektedir. Çocuklar ilk sosyal becerilerini, ilişkide buldukları anne baba ve yakın çevresinden edindiği için çocukların yaşamında düzenli, sürekli ve bilimsel olarak yer alacak sportif etkinlikler konusunda tüm yetişkinlerin gerekli sorumluluğu ve özeni göstermesi gerekmektedir. Bu çerçevede ev ve okul ortamında, kısacası çocuğu tüm sosyal yaşamında ve eğitim ortamında spora geniş ve etkin olarak yer verilmelidir. Spora ve özellikle çocuğa yapılan yatırımın, toplumun geleceğine yapılacak önemli bir katkı olduğunu belirtmişlerdir.

Çevik ve Kabasakal (2013), 'Spor Etkinliklerinin, Engelli Bireylerin Toplumsal Uyumuna ve Sporla Sosyalleşmelerine Etkisinin İncelenmesi' isimli çalışmalarında sporun sosyalleşme üzerinde etkisi göz önüne alındığında, spor ve sportif etkinliklerinin bireylerin sosyalleşmelerinde faydalı olabileceği spor ve sportif etkinlikler yardımı ile bazı becerilerin geliştirilebileceği, çocukların çalışmaya başlama aşamasındaki çekingen ve utangaç tavırlarının çalışma süresinde kaybolduğu, daha sosyal bir hale geldikleri görülmüştür.

Özkan (2012), 'Resim (Görsel Sanatlar), Müzik ve Beden Eğitimi Derslerinin Bireysel Gelişim ve Sosyalleşme Açısından Önemi' isimli çalışmasında beden eğitimi derslerinin bireysel gelişim ve sosyalleşme açısından gerekli gördüğünü belirtmiştir.

Şahin (2012), 'Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü' isimli çalışmasında spor, sosyalleşme sürecinin etkili bir parçası olarak iletişim becerilerini geliştirdiğini belirtmiştir.

Kılıç ve Arslan (2018), 'Parçalanmış Aileye Mensup Lise Öğrencilerinin Sosyalleşmesinde Sporun Etkisi' isimli çalışmalarında spor yapan gençlerin ifadelerinden hareketle sporun sosyalleşmeye etkileri ve etkilerden çıkan ortak sonuçlar; mutluluk, sorumluluk duygusu, yönetme arzusu, yalnızlıktan kurtulma, toplumla kaynaşma, özgüven kazanma, iletişimde rahatlık, sağlıklı ve zinde bir yaşam, çekimsizlikten kurtulma, grup ve takım ruhu kazanma, moral ve motivasyon, kurallı ve düzenli yaşama, şiddetten uzaklaşma, ön yargıları kırma, sıkıntı, stres ve gerginliklerden kurtulma, hayata bakış açısından değişimler, madde bağımlılığından kurtulma, paylaşma, toplum içinde statü kazanma ve ekonomik kazanç olarak sıralamışlardır.

Yurt (2019), 'Beden Eğitimi ve Spor Dersinin Ortaokul Öğrencilerinin Sosyalleşmelerine Etkisine İlişkin Veli Görüşleri' isimli çalışmasında katılımcılar beden eğitimi dersinin öğrencilerin sosyalleşmesine etkisinin olumlu olduğu yönünde görüş belirtmişler, en çok katıldıkları ilk üç madde“Kaybetmeyi kabullenme ve kazananı takdir etme alışkanlıklarını kazandırmada etkisi vardır, “Öğretim süreci esnasında öğrencilerin birbirleriyle iletişim kurmalarına etkisi vardır ve “Öğrencilerin arkadaşlarıyla iletişim kurmasına etkisi vardır maddeleri olmuştur. Katılımcıların en az katıldıkları üç madde“Diğer öğretmenlerle iletişim kurmasında etkisi vardır, “Öğrenci-aile ilişkilerinin gelişmesinde etkisi vardır” ve “Öğrencilerin bir topluluk içinde rahatça söz alıp konuşabilmelerine etkisi vardır maddeleri olduğunu tespit etmiştir.

İlhan (2008), 'Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarda Beden Eğitimi ve Sporun Sosyalleşme Düzeylerine Etkisi' isimli çalışmasında beden eğitimi ve spor etkinliklerinin doğal ortamı içinde bulunan tüm bireyleri farklı şekillerde etkilemekte ve tüm gelişim boyutlarını desteklemektedir. Eğitimin vazgeçilmez unsuru olan beden eğitimi ve sporun çocukların sosyalleşmeleri yolunda etkin bir unsur olduğunu belirtmiştir.

Ioan vd. (2011) “Spor Yoluyla Sosyalleşme, Takım Sporlarının İlköğretim Düzeyindeki Öğrenciler Üzerindeki Etkileri” başlıklı çalışmalarında, takım sporlarının ve spor yoluyla sosyalleşmenin, ilköğretim seviyesindeki öğrenciler üzerinde önemli etki yarattığını, birlikte hareket etme, gelişimlerinin kolaylaştığını, ve çocuğu topluma sosyal olarak entegre ettiğini bulmuşlardır.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Beden eğitimi ve sporun, toplumsal yaşamın gereği olarak, kişinin psikolojik ve fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması yoluyla kişisel gelişiminin sağlanması başta olmak üzere, birçok alanda gelişmesini ve dolayısıyla toplumda varlığını hissettirmesi ve sosyal hayatın gereklerini yerine getirebilmesi için gerekli becerilerin geliştirilmesinin sağlanması bakımından önemli bir etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Nitekim, Adamakis ve Zounhia (2016) dünya çapındaki birçok ulusal Beden Eğitimi derslerinin hedeflerinden bazıları, fiziksel aktivite ve zindelik, kendini gerçekleştirme, motor beceri gelişimi ve sosyal gelişimin sağlanması olduğunu belirtmektedirler.

Sonuç olarak, beden eğitimi ve sporun bireyin davranışlarının olumlu yönde değiştirilmesinde etkili ve iyi bir sosyalleşme aracı olduğunu söylenebilir.

Beden eğitimi ve sporun, özellikle eğitim ve öğretimde görevli paydaşlar tarafından, öğrencilerin diğer kazanımları yanında sosyalleşmelerine de katkıda bulunan faktörlerden biri olduğu bilincinin, idareci, öğretmen veli ve öğrencilere yerleştirilmesine yönelik, planlama ve uygulamaların müfredata dâhil edilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

Adamakis M, Zounhia K. (2016). The impact of occupational socialization on physical education pre-service teachers' beliefs about four important curricular outcomes: A cross-sectional study, *European Physical Education Review*. 22(3), 279-297.

- Akıncı AY. (2007). Ortaöğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Etkinliklerinin, Sosyalleşme Süreci ve Şahsiyetin Oluşmasında Katkısı. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.
- Altunay A. (2015). Bir sosyalleşme aracı olarak yeni medya. Selçuk İletişim, 9 (1), 410-428.
- Aras L, Asma MB. (2020). Farklı türdeki ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi. 5(1), 27-39.
- Aydoğan Y, Özyürek A, Gültekin Akduman G. (2015). Okul öncesi dönem çocuklarının spora ilişkin görüşlerinin incelenmesi. International Journal of Science Culture and Sport. Special Issue 4, 595-607.
- Beşirli H. (2016). Bireyin toplumsallaşması sürecinde spor. Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi. 2(1), 25-31.
- Corbin J, Strauss A. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory. Thousand Oaks: Sage
- Çevik O, Kabasakal K. (2013). Spor etkinliklerinin, engelli bireylerin toplumsal uyumuna ve sporla sosyalleşmelerine etkisinin incelenmesi. Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi. 3(2), 74-83.
- Çoştu Y. (2009), Toplumsallaşma kavramı üzerine sosyolojik bir değerlendirme. Dinbilimleri Akademik Araştırma Dergisi. IX (3) ,117-140.
- Ergün M. (1994). Eğitim sosyolojisine giriş. Ankara: Ocak Yayınları.
- Filiz Z. (2010). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşmesinde spora katılımın değerlendirilmesi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 4(3), 192-203.
- Güven Ö, Öncü E. (2006). Beden eğitimi ve spora katılımı aile faktörü. Aile ve Toplum Dergisi. 3(10), 81-90.
- Hacıcaferoğlu S, Sümer H. (2019). Okul spor faaliyetlerinin sporcu öğrencilerin sosyalleşmelerine yönelik katkısını bazı değişkenlere göre incelenmesi. International Journal of Cultural and Social Studies. 5(2), 704-716.
- Hekim M. (2016). Çocuklarda beden eğitimi, spor ve oyun etkinliklerine katılımın kemik gelişimi üzerine etkilerinin değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi. 5(2), 66-71.

- İlhan L. (2008). Eğitilebilir zihinsel engelli çocuklarda beden eğitimi ve sporun sosyalleşme düzeylerine etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 16(1), 315-324.
- Ioan TD, Mihaela C, Sorin D. (2011), Socializing students in physical education and sports activities *Ovidius University Annals. Series Physical Education and Sport / Science, Movement and Health*. 11(2), 638-644.
- Ivanova SS, Drandrov GL, Volodeev GI, Burkhanova Y, Stafeeva AV, Vorobyov NB, Voronin, DI. (2020). The socialization of the younger pupils in physical education. *Eurasian Journal of Biosciences*. 14(1), 2201-2207.
- Kaplan Y, Çetinkaya G. (2014). Spor yoluyla toplumsallaşma-yeniden toplumsallaşma süreci. *International Journal of Science Culture and Sport. Special Issue 2*, 120-125.
- Karaboğa MT. (2018). Üniversite öğrencilerinin bir sosyalleşme alanı olarak sosyal medya hakkındaki görüşleri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 14(3), 912-936.
- Karacan Doğan P, Yetim AA. (2011). Halk oyunlarının sosyal bütünleşmeye etkisi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. XVI(3), 27-48.
- Karagülle AE, Çaycı B. (2011). Ağ Toplumunda Sosyalleşme ve Yabancılaşma. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*. 4(1),1-9.
- Keske Aksoy G, Gürsel F. (2017). Beden eğitimi dersinde bireysel ve sosyal sorumluluk modeli uygulaması: bir eylem araştırması. *Eğitim ve Bilim*. 42(191), 415-431.
- Kılıç M, Şener G. (2013). Üniversite öğrencilerinin rekreasyon etkinliklerine katılımlarındaki sosyolojik etkenler ve yapısal kısıtlamalar. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*. 3(3), 220-227.
- Kılıç M, Arslan A. (2018). Parçalanmış aileye mensup lise öğrencilerinin sosyalleşmesinde sporun etkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. 17(66), 505-517.
- Koçyiğit M, Erdoğan M, Uyar M, Çınar M. (2018). Üniversite öğrencilerinin rekreatif etkinliklerle sosyalleşme düzeylerinin iletişim becerileri ve duygusal zekâları üzerine etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi*. 6(2), 966-988
- Küçük V, Koç, H. (2004). Psiko-Sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10, 131-141.
- Öz N. (2019). Kimlik ve karakter oluşumunda okulun rolü. *Diyanet İlmî Dergi*. 55(1), 197-215.

- Özdiñç Ö. (2005). Çukurova üniversitesi öğrencilerinin sporun ve spora katılımın sosyalleşmeyle ilişkisi üzerine görüşleri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 3(2), 77-84.
- Özkan R. (2012). Resim (görsel sanatlar), müzik ve beden eğitimi derslerinin bireysel gelişim ve sosyalleşme açısından önemi. *e-Journal of New World Sciences Academy.NWSA-Education Sciences*. 7(2), 713-721.
- Özpolat A. (2010). Ailede demokratik sosyalleşme. *Aile ve Toplum*. 5(20), 9-24.
- Öztürk Kuter, F, Kuter M. (2012). Beden eğitimi ve spor yoluyla değerler eğitimi. *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi*. 3(6), 75-94.
- Söğüt B. (2019). Ortaokulda öğrenim gören öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarının sosyalleşme üzerine etkisinin incelenmesi. *Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Kayseri*.
- Şahan H. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyalleşme sürecinde spor aktivitelerinin rolü. *KMU İİBF Dergisi*. 10(15), 260-278.
- Şahin N. (2012). Elit Düzeyde Takım sporu ve bireysel spor yapan iki grubun iletişim becerilerinin karşılaştırılması. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 10(1) 13-16.
- Şimşek H, Yıldırım A. (2003). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Tosun A, Yüksel A, Uçkun S, Konak O. (2017). Spor aktivitelerinin myo öğrencilerinin sosyalleşmesine etkisi. *Turan-Sam Uluslararası Bilimsel Hakemli Dergisi*. 9(35),436.
- Yıldıran İ, Yetim AA. (1996). Orta Öğretimde Beden Eğitimi Dersinin Öncelikli Amaçları Üzerine Bir Araştırma. *Beden Eğitimi Spor Bilimleri Dergisi*. 1(3), 36-43.
- Yetim AA. (2000). Sporun sosyal görünümü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 1, 63-72.
- Yıldırım M, Bayrak C. (2019). Üniversite öğrencilerinin spora dayalı fiziksel aktivitelere katılımları ve yaşam kalitelerinin akademik başarı ve sosyalleşme üzerine etkisi (Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Örneği). *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 34 (1), 123-144.
- Yurt İİ. (2019). Beden eğitimi ve spor dersinin ortaokul öğrencilerinin sosyalleşmelerine etkisine ilişkin veli görüşleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum*. 8(23), 297-312.